

es saig

Trilingües

Per si no en tenguéssim prou amb el “dixós” bilingüisme, ara per decisió del nostre Govern (el balear, s’entén) serem trilingües: l’ensenyament es farà en castellà, anglès i català al 33’33 per cent per a cada llengua. Tots sabem que estam obligats -condemnants- a conèixer el castellà o espanyol, i no ho dic amb recança perquè és bo i enriquidor saber una llengua d’una considerable difusió i poder llegir directament una literatura d’una importància i una categoria indiscutibles; en tot cas ens queixam de l’obligatorietat constitucional. També és cada vegada més necessari el coneixement de l’anglès que s’ha convertit en una “lingua franca”, una llengua de trobada més i més estesa. I conèixer el català, la llengua pròpia, és convenient com no sigui que decididament haguem optat pel suïcidi col·lectiu com a poble. Per tant, trilingües. Ara bé, no oblidem que qui molt abraça poc estreny, o dit d’una altra manera, que qui molt abraça té cap de carabassa. Vaja, que perilla que ens quedem sense dominar-ne cap de les tres, que és el més probable.

Per poder pensar bé és fonamental disposar d’un instrument d’expressió ben assimilat i de maneig fàcil; és difícil i pesat, gairebé impossible, pensar i raonar quan els mitjans expressius són pobres i no es dominen. Per això les qüestions referides a la llengua són decisives, definitives. En els països més avançats es tendeix a fomentar en els plans d’ensenyament les matemàtiques i la llengua; ningú no dubta que les matemàtiques són importants i necessàries per aprendre a analitzar, a discórrer, a raonar; i en la mateixa mesura ho és un instrument d’expressió que faciliti un raonament correcte. No creiem que el trilingüisme ens meni per aquest camí.

S’ha aprovat fa poc al Parlament espanyol la LOE, la Llei Orgànica d’Ensenyament, que substitueix la controvertida LOGSE. La nova llei presenta avantatges i desavantatges respecte a l’anterior, però no pareix que pugui resoldre les mancances dels nostres estudiants que -no ho oblidem- segons les estadístiques estan a la coa de la Unió Europea en coneixements. Per començar, no passem per alt que si la LOGSE “fracassà” va ser en part per aplicar-la amb una mancança de recursos alarmants. Passarà el mateix amb la LOE? A més, és lògic que al·lots de dotze o catorze anys tinguin deu matèries per estudiar? No és una dispersió que fatalment perjudica l’aprenentatge d’allò que és fonamental? Això sense parlar de les activitats extraescolars que es presenten com indispensables i que acaben d’exhaurir el temps lliure. Un nin que es prengui seriosament la seva feina d’estudiant pot treballar ben bé de les 9 del matí a les 8 del vespre. Si això no és explotació infantil, ja em direu com l’hem d’anomenar.

Bé, basta per avui de trilingüisme, però no renunciem a tornar-hi un altre dia. El tema s’ho val.

La nostra portada

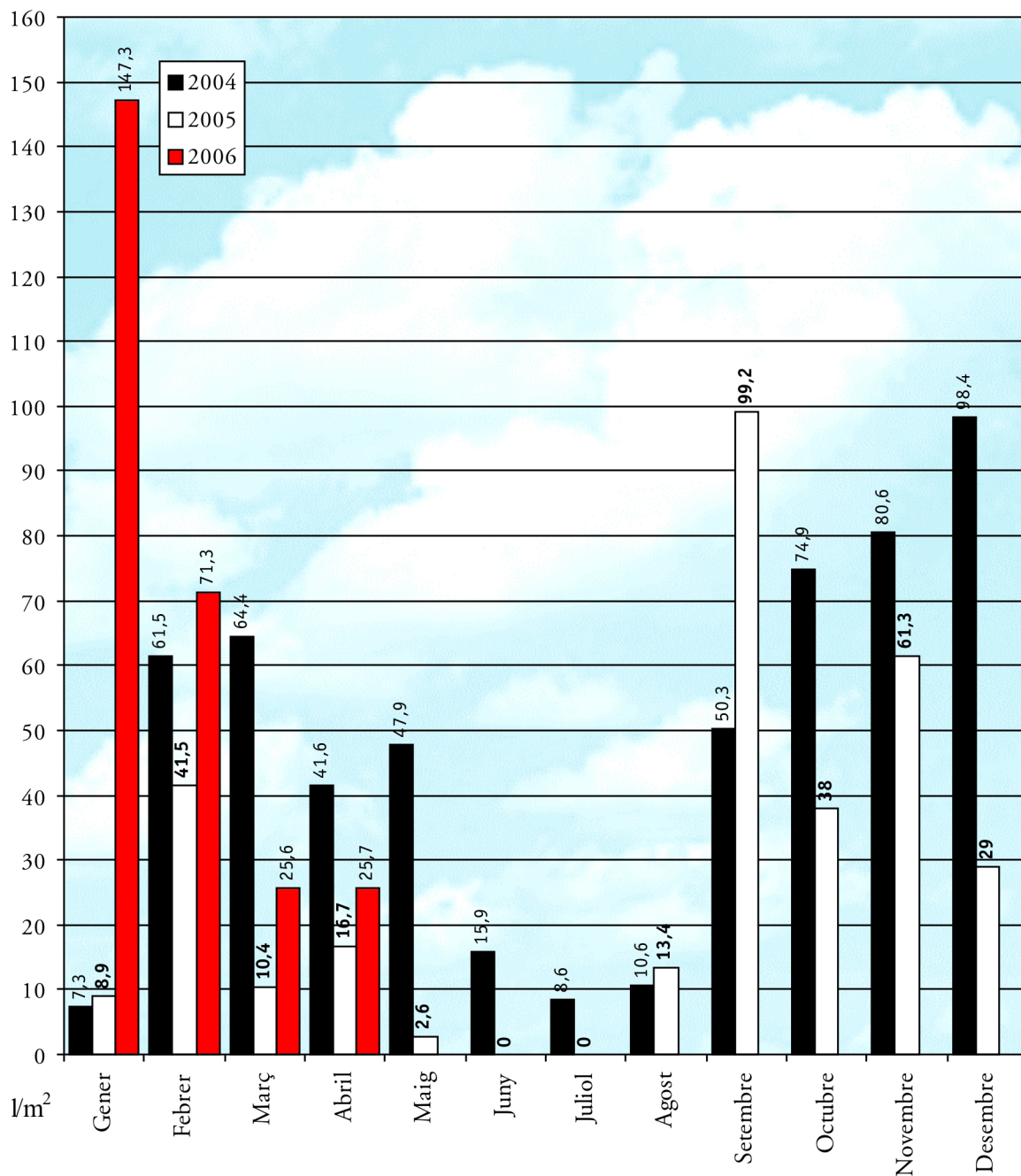
Com sabeu,enguany commemoram el 75è aniversari de la proclamació de la Segona República. Hem pensat que una manera humil de retre homenatge als homes i dones que els tocà viure unes circumstàncies molt difícils és reproduir una foto d’aquella època. La que publicam a la portada d’aquest mes, on podem veure en Pere Capellà amb un grup d’amics, l’hem manllevada a la pàgina web de l’Agrupació Fotogràfica d’Algaida (www.afalgaida.org), a la qual agraïm la seva amabilitat.

Sumari

- 02 Editorial
- 04 Pluviòmetre
- 05 Plataforma 25 anys més
- 06 M'han dit que diuen
- 07 Moviment demogràfic
- 08 Sabeu on és?
- 09 El sant del mes
- 10 L'Ajuntament informa
- 12 Plana Pinera
- 14 Els lectors escriuen
- 15 Noticiari de l'Obra
- 16 Una passejada, dues estampes...
- 17 Fa vint anys
- 18 Flora d'Algaïda
- 19 Fa anys
- 20 Sobre astronomia
- 22 Ens heu de fer una glosa
- 26 Esports
- 27 Noticiari
- 28 La vida, el dret i la justícia
- 32 Una xerradeta amb...

Pluviòmetre

El mes de març va acabar amb una modesta xifra de 25,6 litres. I el mes d'abril (fins dia 24) presentava també una quantitat modesta de 25,7 litres, fruit sobretot d'una ploguda que ja començava a ser bastant necessària. Val a dir que gràcies a les pluges abundants de gener i febrer els sembrats i els arbres en general ofereixen un aspecte esponerós i les vinyes han arrencat amb molta força. Esperem que el temps, la meteorologia, segueixi acompanyant.

Volem més televisió en llengua catalana

L'any 2004 vam poder celebrar tots junts els 25 ANYS de les emissions del centre territorial de TVE i RNE a les Illes Balears. El 1979, els ciutadants i les ciutadanes de les Illes Balears i Pitiüses vam començar a disposar d'una eina bàsica per a la recuperació i la supervivència de la llengua catalana a les nostres illes: ja podíem escoltar i veure en la nostra pròpia llengua la televisió, el mitjà de comunicació més poderós del segle XX.

Ara, s'ha anunciat un pla de sanejament de RTVE que vol reduir les emissions en llengua catalana de la televisió espanyola. Actualment s'emeten poc més de noranta minuts, una hora i mitja, cinc dies a la setmana. A partir de l'any 2007, el Govern espanyol i la direcció general de RTVE només volen emetre VINT MINUTETS en llengua catalana, cinc dies.

Des de la revista *es saig* no volem demanar que es mantengui l'hora i mitja de programació diària en català durant cinc dies, sinó que **VOLEM MÉS RÀDIO I TELEVISIÓ EN LLENGUA CATALANA**. Els professionals de RTVE a les Illes Balears i Pitiüses han ajudat, al llarg d'aquests més de 25 anys de ràdio i televisió en català, a crear consciència de país mitjançant les diverses informacions que han elaborat sobre la realitat de les diferents illes. Hem après molt un dels altres i no hem de consentir que decisions preses a Madrid perjudiquin la nostra existència com a poble.

La revista *es saig* s'adhereix a les entitats que formen la PLATAFORMA 25 ANYS MÉS:

- Donam suport a les reivindicacions dels treballadors/res del centre territorial de TVE i RNE a les Illes Balears pel que fa al seu manteniment i impuls.
- Reconeixem la tasca del centre territorial a favor de la normalització lingüística i també com a element cohesionador de la realitat insular de la Comunitat Autònoma.
- Exigim que el Govern espanyol retiri l'actual pla de sanejament proposat per la SEPI i que el nou model de ràdio i televisió pública no es faci a costa dels centres territorials ni dels seus treballadors.
- Demanam al Govern espanyol que doni un impuls decisiu al centre territorial de les Illes Balears ampliant els horaris de programació autonòmica i també l'edició dels informatius de cap de setmana.

Segurament el tema del fems i dels trastos vells tirats als punts verds deu ser molt reiteratiu: ara ens han dit que ja sortim damunt els diaris per aquest motiu. És mal de creure que el tema empitjori, però és així: el merder que envolta els punts verds, o “negres”, s'escampa de cada vegada més. El de Pina, tot i que fins fa poc estava més o manco bé, ara ja arriba al punt de qualsevol d'Algaida, si no els supera. De solucions, tothom en té, al manco en les converses que hem sentit: multes, càmeres de filmar, ... vigilància, en una paraula. Però, segurament no és fàcil. I el que sentim de cada vegada més és la necessitat d'ampliar els dies de recollida: la gent més o manco “civilitzada”, que vol complir les instruccions, molt sovint es troba que no hi ha manera de deixar-ho bé.

Parlant de neteja i de fems, ens han dit que aquesta diada de neteja pels voltants de Castellitx, que sembla haver-se institucionalitzat, té bastant d'èxit. El millor d'això, diuen, no és solament la neteja, sinó l'educació per als més joves de “no embrutar”, que és l'important. Però, parlant de la festa de la Pau, ja fa un parell d'anys que en sentim crítiques, i enguany n'hem sentides de fortetes, sobre l'actuació dels quintos (paraula que no deixa de ser un bon doi, ja que la quintada era dels joves que

anaven al servei militar). Bé, el tema és que aquesta “festa” es converteix en un parell de dies de beure sense tempraça (i l'endemà hi ha vòmits per molts de carrers i per la plaça). Però les crítiques més fortes que sentírem es referien als quintos i quintes que, ben abeurats, agafen els cotxes i, a més de fer molt de renou amb la música “a tope”, també hi circulen, “a tope”. Convendria posar-hi remei abans d'una desgràcia que tots lamentariem. Aquí hem dit moltes vegades que procuram no tocar temes gaire seriosos, perquè trobam que no es poden tractar en broma; però aquesta vegada, sense voler, n'hem tocat un que sí que ho pot ser, de ben preocupant.

I si deixàvem anar aquestes coses que quan la gent en parla fa mala cara? Hem sentit que dins l'associació de persones majors les coses han tornat al seu lloc. Tot torna a ser una bassa d'oli, fins i tot el comentari més general és que sí que hi haurà local nou per a ells. No sabem si serà petit o gran, però diuen que tendran nou local, i tots ben contents. Per cert, que un, que un dia qualsevol va anar al metge, va trobar que no hi havia pràcticament ningú, i l'explicació fou que hi havia excursió, aquell dia. Per als metges és com un dia de vacances...

Aquests dies hem vist, sobretot els capvespres de dissabtes i diumenges de soleiet, a plaça, grups de pares i mares joves que parlaven com a molt seriosament. Ens digueren que el tema de l'escoleta està d'actualitat, perquè aquests dies s'han de matricular, o cosa d'això, i es veu que hi ha molta de gent,... i tenen por de no caber-hi. Però pel que hem sentit, no és només l'escola dels petits, es veu que l'edifici antic ha quedat així, antic, i malgrat les reformes, té una sèrie de problemes difícils de solucionar.

I dels caçadors, què voleu que diguem? És un col·lectiu ben nombrós, que fa la seva "feina" i procura no molestar gaire. I per què en parlam, ara? Idò perquè es veu que hi va haver eleccions, i la immensa majoria dels socis eren gent de fora poble. Un dels pocs algaidins que hi era va recordar, després al cafè, que quan es va crear la Societat era per "controlar" els caçadors externs, però ara... També va afegir, així mateix, que si no existís la Societat, sí que en vendria de gent de fora, i sense cap control, o sigui, que convé mantenir-la en funcionament.

Defuncions

Joan Dantí Sastre

va morir dia 29 de març
a l'edat de 78 anys.

Joan Garau Llull

ens deixà dia 23 d'abril.
Tenia 77 anys.

Naixements

Tomeu Buñola Aloy,

fill de Pedro Antonio i Maria Antònia.
Va néixer dia 20 de març.

Juan Carlos Marquès Bosch,

fill de Juan Carlos i Paulina.
Va néixer dia 22 de març.

Aina i Llorenç Argüés Ferragut,

fills d'Àngel i Francisca.
Varen néixer dia 18 d'abril.

La paraula **restaurar** prové del llatí *restaurare* i significa refer. **Restaurar** o rehabilitar, és restituir algú o alguna cosa al seu estat anterior i fer-hi les reparacions necessàries per posar l'obra en l'estat de quan era nova o sense deteriorar.

Una **restauració** és el restabliment del règim polític que abans existia i que havia estat substituït per un altre.

Restaurar les forces és refer-les per la bona alimentació del cos humà, o per un ben merescut descans.

Un **restauratiu** és una medicina, infusió, vitamina,... que serveix per a restaurar el cos humà. Exemple "les aigües destil·lades i la camamila són més que restauratius".

Un **restaurador/a** és la persona que restaura les obres d'art, els objectes antics, edificis en mal estat, etc. També pot ser una persona que té un restaurant, especialment quan s'encarrega especialment de la cuina, del servei del menjador, etc.

Restauració, període de la història espanyola que va des de la proclamació d'Alfons XII com a rei (1874) fins a la majoria d'edat d'Alfons XIII (1931). Alguns historiadors n'allarguen la durada fins a la dictadura de Primo de Rivera (1923), o fins a la fi del regnat d'Alfons XIII (1931), és a dir fins el començament de la II República. Durant aquest període històric s'acabà la guerra carlina, s'aprovà la Constitució de 1876, amb l'alternança dels liberals i conservadors amb el suport del caciquisme, que al final comportà la seva decadència i l'emergència dels nacionalismes basc i català. També es perderen les colònies de Cuba i les Filipines.

Cançó

En es Castell d'Alaró,
l'havien de restaurar
i es doblers sols van bastar,
per pagar un escaló.

Miquel Fiolet

Pista

Aquesta obra en procés de restauració, en realitat és un aljub amb altell, que formava part d'un antic hort amb toponímia lligada a la religió. Aquesta edificació està situada a la part alta del nostre poble, fent costat a un vial de circulació que tots haurem de recórrer al final d'un procés vital.

Antigament estava amagat rera una altra paret de tancament i ara, magníficament restaurat, forma part de la carrera d'uns nous habitatges que tant proliferen al nostre poble.

Solució del mes passat

El cul de sac protagonista a *es saig* anterior s'ha creat per mor del desviament de la carretera de Manacor, a l'alçada de l'antic camí del Rafalet, avui carretera de Sencelles; just passat la benzinera i s'Hostal d'en Tugores.

Santa Quitèria, verge i màrtir

Aquest mes parlarem d'una santa poc coneguda i de la qual no en sabem gairebé res de cert. Sembla que va viure al segle IV i els seus pares eren Catili o Cateli i Càlsia; segons la tradició eren persones d'alta posició, fins i tot n'hi ha que els fan reis, no sabem d'on; uns els situen a Galícia, altres a Occitània i altres els consideren d'origen oriental; ningú ha identificat la ciutat de Balcàgia que era on vivien. La seva mare la va parir amb vuit germanes més al mateix part i, espantada del que pensà el seu marit, va manar que les matassin o abandonassin, però una dona pietosa les recollí i crià; els seus pares eren pagans, però ella es féu cristiana i en una de les persecucions va haver de ser jutjada pel seu propi pare que la condemnà al martiri.

Segons una altra llegenda, Quitèria va fugir quan el seu pare la volia casar; el pare, que era caçador, la va perseguir per pobles i més pobles amb el cavall i els cans furiosos i més rabiosos de cada vegada, fins que la trobaren i s'hi llançaren a sobre i no en deixaren bocí; la donzella no els va bastar i, rabiosos com estaven, es giraren contra el seu amo i el destrossaren a queixalades. Per aquest motiu santa Quitèria és advocada contra la ràbia i com que aquesta malaltia era molt temuda (de fet era mortal fins que Pasteur descobrí la vacuna) la devoció a la santa es va estendre ràpidament. Hi havia moltes capelles dedicades a ella amb una ribella plena d'aigua on hi duïen els cans a beure perquè no es tornassin rabiosos.

Una altra narració diu que Quitèria va ser abandonada i els seus pares i germans -quinze- la creïen morta; quan van saber que encara vivia la cercaren i li van afuar els gossos que la van respectar i en canvi es giraren contra els pares i germans fins a destrossar-los. Aquesta variant confirma per què era protectora contra la ràbia.

Encara hi ha més llegendes sobre aquesta santa, que va perdre molt en la seva devoció quan la ràbia, la hidrofòbia, va ser una malaltia controlada i superada. La seva festa se celebra el 22 de maig.

Modificació puntual de les NNSS núm. 1: Espai Públic de Randa

A la sessió extraordinària que va tenir lloc el passat 11 d'abril, l'Ajuntament ple va aprovar per unanimitat l'aprovació provisional de la modificació puntual núm. 1 de les Normes Subsidiàries de Planejament Urbanístic del municipi d'Algaida, que contempla la ubicació a la parcel·la correcta com a sistema general en sòl rústic destinat a l'aparcament i espai lliure de Randa.

Cal recordar que el 21 de juliol de 2005, l'Ajuntament ple va aprovar inicialment aquesta modificació, que s'ha duit a terme una vegada feta l'exposició al públic, sense que s'hagin presentat al·legacions, i rebut l'informe de la Comissió Balear de Medi Ambient de la Conselleria de Medi Ambient, pel qual s'informa de la no necessitat de la redacció de l'avaluació d'impacte ambiental d'aquesta modificació.

Ara pertoca a la Comissió Insular d'Urbanisme aprovar definitivament aquesta modificació. Una vegada aprovada de manera definitiva, l'Ajuntament iniciarà l'expedient de contractació de les obres de l'aparcament i espai lliure que s'han de realitzar en aquesta parcel·la i les obres de millora dels carrers de l'Església i de la Font a Randa.

Bar del camp de futbol

A la sessió extraordinària celebrada per l'Ajuntament ple el passat 28 de març, es va aprovar per unanimitat el plec de condicions que ha de regir l'adjudicació del bar situat a la zona esportiva del camp de futbol Es Porrassar.

Des de la seva publicació al BOIB, s'obre un termini d'un mes perquè els interessats puguin presentar les seves propostes per a la licitació. Per a més informació us podeu dirigir a les oficines de la casa de la vila.

Agenda Local 21: Fòrum ciutadà

Durant el mes de març varen tenir lloc les diferents reunions sectorials per tal d'analitzar la situació del municipi des de diferents aspectes a partir de la diagnosi inicial.

El passat 7 d'abril es va constituir el fòrum ciutadà, format per representats de cadascuna de les esmentades reunions sectorials. El fòrum ciutadà va proposar una sèrie d'accions, com el Pla d'Acció, que ara l'empresa GADESO ha de remetre a l'Ajuntament per exposar-la al fòrum i per ser aprovada posteriorment per l'Ajuntament ple.

Aquest Pla d'Acció és el document que reflecteix el compromís que ha d'assolir l'Ajuntament a partir de les propostes realitzades pels ciutadans i a la vegada temporalitzar les actuacions.

Punt verd d'Algaida

Segurament quan us arribi aquesta revista el punt verd d'Algaida ja tornarà estar obert al públic. Durant una setmana haurà estat tancat ja que s'han de realitzar obres de millora: ampliar el portal d'entrada per facilitar l'accés dels camions, millorar les parets que tanquen aquest espai, canviar i reforçar el paviment i millorar els sistemes de vigilància per càmera.

L'abocament sense control a molts d'indrets del terme, sobretot escombraries d'obres des de l'entrada en vigor de la normativa del Consell de Mallorca, i també als punts verds d'Algaida i Pina esdevé un problema molt greu i que pràcticament una part de la brigada de manteniment hi dedica una part de la setmana a retirar residus d'aquest indrets sense que els resultats siguin visibles ja que aviat tornen estar bruts. Davant aquest problema, l'Ajuntament crea una plaça a la brigada municipal per a la vigilància i control de l'abocament de residus, no només en aquests punts sinó especialment en el control dels abocaments als punts verds, tal com ho hem fet durant els períodes de temps que l'Ajuntament ha comptat amb personal mitjançant les ajudes del SOIB.

Projecte Identidades II, una iniciativa de Leader Plus

El dilluns, 24 d'abril, es va presentar al Casal Pere Capellà el projecte *Identidades II*. Aquest és un projecte de cooperació entre els diferents grups Leader Plus de l'Estat espanyol que pretén conjugar l'etnografia i el patrimoni i la seva re-

lació amb el desenvolupament rural. Igualment es va inaugurar l'exposició sobre aquest projecte, on hi participen comarques i municipis d'Aragó, Múrcia, Cantàbria, Almeria o Mallorca entre altres. Aquesta exposició romandrà oberta al públic des del 25 al 30 d'abril.

Assistiren a l'acte batles i regidors dels diferents municipis que participen amb aquesta iniciativa europea.

Cobrament voluntari de l'Impost de Vehicles de Tracció Mecànica

Des del 15 d'abril al 15 de juny ambdós inclosos està obert el termini per al cobrament en període voluntari de l'Impost de Vehicles de Tracció Mecànica.

Pla Parcial na Rubina

A la sessió ordinària que va tenir lloc el passat 2 de març, l'Ajuntament ple va acordar per unanimitat l'aprovació provisional del Pla Parcial de na Rubina. Ara pertoca a la Comissió Insular de Urbanisme per a la seva aprovació definitiva.

Premis Castellitx 2006

En el transcurs de la Nit de la Cultura Algaidina, celebrada el 17 d'abril, es lliuraren els Premis Castellitx 2006. Els guardonats d'aquesta edició són els següents:

XXX Premi de Poesia

Rosa d'Or de la Pau. Treball núm. 36 titulat *Dolmen* de Jordi Cervera Nogués (Badalona).

Accèsit. Treball núm. 158 titulat *Blai Bonet enllaunat* de Pau Vadell i Vallbona (Calonge, Santanyí).

XXX Premi de Narració Curta

Rosa d'Or de la Pau. Treball núm. 34 titulat *L'home gris* de Miquel Àngel Lladó Ribas (Es Pont d'Inca, Marratxí).

Accèsit. Treball núm. 128 titulat *Un imprecís i vast tedi* de Jaume Calatayud Ventura (Altafulla, Tarragona).

XXVIII Premi Llorenç "Móra" de Poesia Popular (Glosat)

Rosa d'Or de la Pau. Desert

Accèsit. Treball número 80 titulat *El tabac s'esfuma* de Maria Munar Estrany (Inca).

XI Premi d'Investigació

Rosa d'Or de la Pau. Desert

Accèsit. Treball núm. 81 titulat *Pla rector d'ús i gestió del massís de Randa* de Joan Crespí López (Algaida) i Catalina Ramis Cirer (Sencelles)

Accèsit. Treball núm. 49 titulat *Els establiments a Algaida (segles XVI-XVII). El cas de Punxuat* d'Àngel Aparicio i Pascual (Palma).

V Premi de Fotografia

Rosa d'Or de la Pau. Treball número 204 titulat *Pavi y Miguel* de Vicente Cervera Casino (València).

Accèsit. Treball número 192, titulat *Son Coll* de Gabriel Munar Garcias (Algaida)

El Jurat de l'àmbit literari ha estat format per: Pere Fullana Puigserver, Gabriel Janer Manila i Pere Mulet Cerdà. El de fotografia per Joan Capellà Galmés, Maria Josep Mulet Gutiérrez i Agustí Torres Domenge.

A l'edició d'enguany s'han presentat un total de 208 obres en les diferents modalitats.

El primer premi de cada categoria consisteix amb una Rosa d'Or de la Pau i un premi en metàl·lic de 600 €. Els accessits estan guardonats amb un diploma acreditatiu i 150 €.

Neteja de Castellitx

El passat 22 d'abril es va realitzar la tradicional neteja de l'entorn de Castellitx. Nombrosos voluntaris participaren en la neteja dels voltants de Castellitx. Hi col·laboraren l'Agrupació de Voluntaris de Protecció Civil i l'Esplai Burot. Una paella va servir per tancar aquesta activitat.

Crònica d'un xafarder

El dia s'ha allargat, i els dies de bon temps és molta la gent que surt de ca seva per anar a caminar per fora vila. En trobam per tot arreu, en grupets o be tot sols; el que un ha observat es que tots acostumen a passejar un bon manat d'espàrrecs, senyal que n'hi ha, i un també no creu que aquesta gent faci contes deixar-los perdre, es veu que a molts els agrada l'idea de fer-se un "revoltillo" o una truita d'espàrrecs per sopar.

El que també sol agradar són les panades, segur que ara mateix les tenim més que avorrides; idò bé, a mitjan abril (exactament dia 8) el COF, juntament amb un grup de gent major de Pina, va organitzar un taller per tal de fer les panades d'enguany. L'objectiu no era altre que passar una jornada plegats i passar-ho d'allò més bé fent una activitat en comú. Es podria dir que fou un èxit total, s'enfornaren a prop de 140 panades, de les quals ben poquetes arribaren a l'endemà (es veu que sortiren ben bones), i de passada férem un grapat de rialles (objectiu acomplit).

Un gran èxit tingué també la Festa Espontània al camp de futbol (ho escric així perquè un no sap el motiu de la celebració). Hi assistiren més de 150 persones, entre les quals hi podíem comptar tots els jovenets/es del poble. El trull va durar fins ben tard i la nota curiosa la protagonitzà la Guàrdia Civil, quan, en un primer intent d'aturar la festa, s'afegí tot seguit a ella. I és que al cap i a la fi són com tothom aquesta gent, baldament de vegades no s'ho creguin.

Parlant de festes, no ens podíem oblidar d'una altra celebració: la processó del dia de Pasqua. Pel que vaig entendre no hi va haver gaire participació i menys de gent jove (tot el contrari del cas anterior). Fins i tot es va dir que hi hagué "problemes" per treure el Bon Jesús... Enrera queden aquells temps on la gent participava en massa en aquests tipus d'actes. Em sembla que qualcú n'hauria de prendre bona nota de tot això.

Per cert, ja que hem tocat el tema, molts ens demanam on deu parar la mà de l'estàtua del Cor de Jesús. O és que de veres l'hem de deixar "manco" per sempre?... La veritat és que si el tema ha de durar tant com el del Sant Metge "decapitat", estam ben arreglats.

Una altra cosa voldria afegir. El tema del 1r equip de futbol està més viu que mai i de cada vegada pren més força. Ànim doncs a aquesta gent que s'esforça per tirar endavant aquest projecte il·lusionant.

Medalles

A na Maria de Son Bou, na Maria Quefe i na Petra Quefe, que gràcies a la seva ajuda desinteressada es pogué dur a terme de manera correcta el taller de panades.

A en Marc i n'Albert, els arqueòlegs de Son Fornés. Que reberen i atengueren el grup d'excursionistes que s'aproparen al jaciment i llavors al museu, per conèixer una mica més sobre la nostra història, o prehistòria.

Garrotades

Als impresentables que es dediquen a espenyar els elements de seguretat vial, més concretament els miralls del carrer de Sineu i la carretera que va cap a Sencelles, que ajuden a sortir amb el cotxe d'un encreuament.

Pintades a les parets: han aparegut unes pintades molt curioses a diverses parts del poble, qualcú ha dit que es tractaven de senyes de lladres, per classificar el tipus de casa que es tracta.

Punt verd: val més una imatge que mil paraules...

a l'ampallengua[®]
ESPORLES
2006
20 i 21 de maig

Lax'n'Busto
Dr. Calypso
Anegats
La Gossa Sorda
Gr@llers de Sa Factoria
Amb una Mica de Sort

INGREDIENTS:
 Cercavila, xeremiers, malabars, dimonis, caparrots, Festa infantil amb Confeti i Cucurbo, mostra de música Jove amb Llibertat Condicional, Mariejats, Musmak i Sparadrap, gimcana, tallers, truc, futbol, bàsquet, conferències, torrelles i ballada amb Herbes Dolces i Carumbau, cançó d'autor amb Cask Freixas, Fala Ventura i Oliva Trencada, correfoc, logo, aeròbic, castellers, exhibició d'arabes

Abonament (Inclou acampada, camiseta, motxillo, sopar, concert i dinar)
25€ anticipat, 30€ el mateix dia

Podreu trobar l'abonament a:
 OCB - Xocolat Centre - Es Pinzell - Ciberspai Jove Sa Nostra d'Ocimax - Punt d'Informació UIB - Centre d'Estudis de l'Espial i Llibreria Quart Creixent a Palma - Casal Municipal de Joves d'Esporles - Discos Baba i Punt d'Informació Juvenil de Manacor - Llibreria Espirafoes i General Músic a Inca - Punt d'Informació Juvenil de Consell - Casal de Joves Es Quarter de Petra - Sa Llibreria i Botiga Cocou a Llucmajor - Sa Fonda Cafè a Porreres - Bar Can Moix a Felanitx - Punt d'Informació Juvenil de Sant Llorenç - Punt d'Informació Juvenil de Son Servera - Casal de Joves Can Menut i Servei Lingüístic de l'Ajuntament d'Artà - Supermercat Can Parric a Santa Margalida - Casal Can Joanet d'Alcúdia - Centre de Joves de Pollença - Alexandria: Punt d'Informació Juvenil de Ferreries (Menorca).

Organitzat per:

Hi col·labora:

Una nit d'excitació (no sexual), ingressat a l'hospital de Son Llàtzer

Estic agraït a la revista *es saig* per l'opunitat que m'ha donat de poder publicar aquestes quatre retxes, que vaig escriure amb motiu de la meua estança ingressat a l'hospital Son Llàtzer.

També vull expressar el meu agraïment a totes aquelles persones que tantes vegades han demanat pel meu estat de salut, m'han telefonat o m'han vingut a veure personalment, fins i tot estant aïllat.

Per tot això, els vull fer una forta abraçada i oferir la meua més profunda amistat.

Tots els vespres, veient que no podia dormir en tota la nit, una infermera em va oferir una pastilla (per dormir, no de Viagra), i des de llavors dormia unes tres horetetes. Me la donava devers les dotze i quart i devers les quatre ja estava ben espavilat. Un vespre, que no em vaig adormir amb la pastilla, a les quatre en vaig demanar una altra; la vaig prendre i devers les cinc encara no m'havia adormit. El cap em feia voltes pensant en tota aquella gentada que em deien que demanava per la meua salut. Llavors, em vaig aixecar i vaig escriure aquestes gloses i anècdotes.

Mai hagués pogut pensar
que fos tan afortunat
un homo tan malcarat
que el poguessin enyorar.
Ses gràcies vos vull donar
per tots els que m'han pregat.
Molts bons metges m'han tractat
s'equip vull felicitar,
i que prest pugui curar
sa "químio" s'enfermetat.

Coverbo.

Molts matins, ens reunim al bar amb els nostres amics a berenar o fer un cafè, i feim un poc de tertúlia. Com que jo som un poc bromista i emprenyatiu, quan dic qualque cosa, sempre pic (com els glosadors), i n'hi ha un que sempre diu: "ja està, ja li ha sortit sa cameta forastera".

Coverbo.

Diuen que els homes tenen tres cames. Jo en tenc una de molt bona, mallorquina (l'esquerra); una altra de no tan bona, forastera (la dreta). I ara em fa la muda la tercera, la de gitano (la d'enmig). Pel que veig, serà molt grossa, i estic rabiós per veure com funcionarà aquesta camota.

Hala! Idò ara una de forastera.

Ahora hablo en castellano,
es una lengua divina
dos bolsas de sangre fina
pura sangre de gitano.
Les asegura Miquel Cano
es la mejor medicina
los linfomas elimina
pero aviso al ciudadano
en un futuro no lejano
robo pavo y marrano,
pollo, quico y gallina.

Coverbo.

Tot això ve perquè, quan estava ingressat, de bon matí s'entregà una infermera amb dues bosses de sang, les va penjar al portàsèrums i les va posar al catèter. I jo, graciós com sempre, li vaig demanar: "Això què és sang de gitano?" I ella, tan espavilada com jo, em contestà: "Sí. Anam a Son Banya i per cada bossa de sang els donam cinc duros, i ells, ben contents."

Degut a una enfermetat
ara m'he posat capell
sa glosa viu davall d'ell
dins el meu cap, ben pelat.
Això sa son m'ha llevat,
pens que encara som novell,
jo tot sol m'he batiat
i dins aquest món des glosat
ara em diuen "s'estornell".

Don novament les gràcies a tots i esper no haver-me fet gaire pesat.

Miquel Cano Sastre, s'estornell

Durant el mes de maig realitzarem les següents activitats; d'algunes, ja us n'informàvem el mes passat.

Dissabte, dia 13. Teatre

Representació de l'obra *Àngel*, escrita i interpretada per Lluís Colom. L'espectacle té una duració aproximada d'un 45 minuts. **La representació serà a les 22 hores a l'auditori del casal Pere Capellà.**

Diumenge dia 14. Venda de llibres

Com ja és tradicional, aprofitam un dels diumenges del mes de maig per oferir als nostres socis i simpatitzants la possibilitat de comprar llibres en català amb descompte. També hi haurà a la venda els llibres editats per l'Ajuntament. **Serà a partir de les 18.30 hores a la plaça.**

Dissabte dia 20. Conferència

Presentació del llibre *Turisme i política. L'empresariat hoteler de Mallorca*, a càrrec del seu autor **Joan Amer i Fernández** i de l'historiador (descendent d'algaidí) **Antoni Trobat Alemany.**

L'acte serà a les 22 hores, a l'auditori del casal Pere Capellà.

Els tres actes anteriors han estat organitzats conjuntament amb la **Biblioteca Municipal** i l'**Ajuntament d'Algaida** per commemorar la **Festa del Llibre** d'enguany.

Diumenge dia 21. Excursió

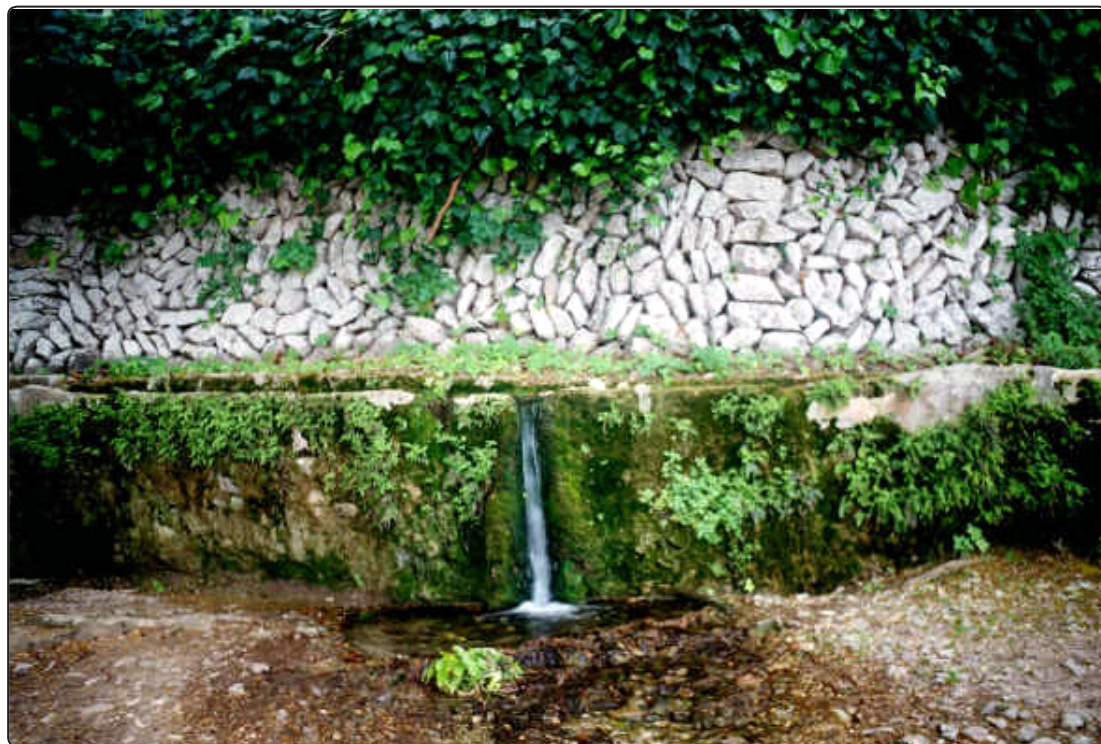
Ja ha arribat el temps de trescar per vorera de mar i per això farem el recorregut del Migjorn de Mallorca, que va del **Cap de Ses Salines** fins a **Cala l'Almunia**, passant per **Cala Màrmols**, on dinarem (i nedarem, si sa majestat el temps ho permet) i la **Punta des Bauç**, que conserva ran de mar un conjunt talaiòtic sense excavar però molt interessant. La caminada dura aproximadament unes 4 hores, sense comptar les aturades. La partida serà a les 9 hores des de la plaça.

Per completar la plana, us oferim la fotografia dels intrèpids (o capbuits) que no es feren por d'una ventada del mes de febrer per arribar fins al cim del Puig Tomir. Altres, més prudents, quedaren pel camí. De l'excursió del mes de març al Puig Major, no mostram cap foto, però ho feim amb alegria: érem tants que, a la imatge, cadascú de nosaltres no seria res més que un punt indesxifrabable.

Una passejada, dues estampes...

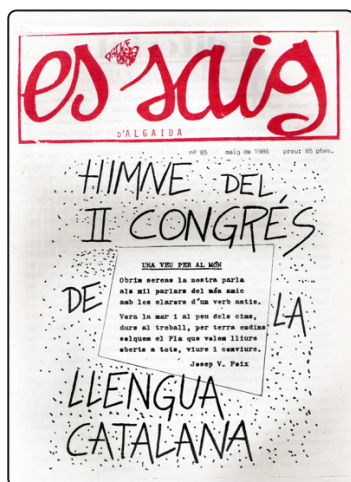
Miquel Serra

Enyoram la pluja i, per això, cercam el silenci de la font de Randa, les mil músiques de l'aigua quan raja. L'aire és espès, el sol només imposa a mitges la seva llum. Però la font ens proporciona el recer necessari per fugir, encara que tan sols per una estona, de l'aglomeració bàrbara en què han convertit l'illa. Passen uns guiris — tranquils, parlen en veu baixa — de retorn de la seva excursió; i no són ells els qui ens recorden que els estrangers som nosaltres. «Jo sóc d'una illa / traïda pels seus fills, / que no té veu pròpia», són paraules del poeta menorquí Ponç Pons. Com hem pogut arribar a la grolleria de sentir-nos externs a ca nostra? La resposta, la sap fins i tot l'aigua, que raja, raja, raja...

Número 65, maig de 1986

Pel maig de 1986 el II Congrés de la Llengua Catalana arribava a la seva culminació amb la celebració dels actes més rellevants. *Es saig* (núm. 65) donava comptes d'aquests actes i dedicava al Congrés la portada reproduint la lletra del seu himne, obra de Josep V. Foix, que acabava amb una convidada a “viure i conviure”.

L'editorial estava dedicat al problema de l'aigua al nostre poble, un tema recurrent aleshores quan s'acostava l'estiu per les dificultats de subministrament que es produïen un any sí i l'altre també; l'editorial es queixava de la desídia de l'Ajuntament a l'hora de resoldre les deficiències d'aigües netes i brutes. I és que fa vint anys encara no s'havia començat l'obra de clavegueram que ara sembla tan normal i imprescindible.

En aquest número d'*es saig* hi havia un excés de gloses: una de mestre Magí “Dulei”, a les festes de la Pau; una d'en Pere Gil, els Berenars del mes de Toni Pou; unes de Pina recordant l'arribada al poble de la Mare de Déu de Lluc l'any 1948 i una de Climent Garau “jutjant ses obres viscudes”. Tota una panxada de glosat.

Entre les col·laboracions recordarem: n'Alexandre Pizà parlant de l'arterioesclerosi, de fet una continuació del tema del colesterol; n'Andreu Majoral es referia a “La influència de TVE”; en Pere Mullet a “Notícies d'Arxiu” comentava el contracte que l'Ajuntament va firmar amb el metge l'any 1826 i les obligacions d'ambdues parts; un anònim “Rei Pepet” firmava una rondalla titulada “La guerra dels moscards”; i en els escrits de “Cultura popular” es parlava dels darrers dies, del carnaval.

Quant a fotos, n'hi havia de l'homenatge que el Consell Insular va retre a ciclistes mallorquins, entre ells n'Andreu Trobat i en Gabriel Mas, de les carrosses que es feien per la Pau i, entre les antigues, dues de l'església de Pina i de l'equip de futbol d'Algaida, el Santiago, l'any 1949.

La Xerradeta, la feia n'Andreu Majoral a en Xesc Torres com a president de la cooperativa ALPIRA: explicava el naixement de la cooperativa, la situació en què es trobava i els projectes i millores en marxa.

La panconia de penyal

Crepis triasii (Camb.) Nyman.

Etimologia

El nom genèric, *Crepis*, deriva del grec *crepis*, que significa xinella, o sabatilla, aquest fet fa referència a la forma del fruit. El nom específic, *triasii*, es deu al fet que la planta fou dedicada al senyor Trias, botànic nascut a Esporles. Molts endemismes no tenen nom vulgar, en el cas d'aquesta espècie només n'he trobat un (panconia de penyal) entre totes les publicacions consultades. El nom vulgar, com el de moltes plantes endèmiques, és una composició del nom d'alguna planta comuna, més coneguda, (en aquest cas, panconia, si bé l'origen és català) i un complement que en aquest cas fa al·lusió a l'hàbitat característic de l'espècie.

Descripció

Planta de la família de les Asteràcies o Compostes, una de les famílies amb més espècies del món, i la més abundant de les Balears. És una planta perenne, herbàcia, una mica llenyosa a la base; pubescent o hispida. Les fulles es troben disposades en roseta basal. Són de forma espatulada, les més basals, i linear-lanceolades les superiors; tenen el marge dentat, amb dents agudes, retrorses. Les flors es troben disposades en capítols, com és característic de la família. Els capítols són inflorescències, caracteritzades per presentar un nombre variable (generalment alt) de flors sèssils, envoltades de bràctees formant un involucre en forma de copa. Aquests capítols es troben disposats sobre tiges afil·les o escapus, en forma de panícula. En aquests capítols hi ha un sol tipus de flors, ligulades, formades per un calze soldat a l'ovari (ovari ífer), i transformat, parcialment, en pèls; una corol·la amb cinc pètals soldats de tal manera que formen una corol·la asimètrica en forma de llengua; un androceu amb cinc estams amb els filaments lliures i les anteres soldades (característica pròpia de la família). El gineceu està format per dos carpels soldats amb una única llavor al seu interior. Els fruits són cipseles, que queden tancades dins dels capítols i són alliberats posteriorment pel vent amb l'ajut del pèl que es desplega en forma de

vil·là (el que coneixem com a bruixes). Aquests pèls són llargs i denticulats. Les cipseles són de color bru-vermellenc i presenten 10 estries.

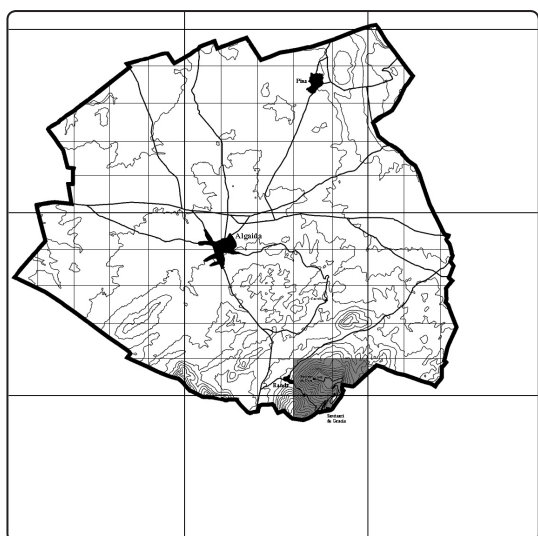
Floreix entre els mesos de maig i juny; fructifica en unes poques setmanes, i la dispersió de les cipseles és també molt ràpida.

És una planta de penya-segats, tal com indica part del seu nom vulgar, si bé és fàcil trobar-la a qualsevol roquissar vertical una mica gros, a les vessants orientades a llevant i tramuntana normalment.

És una planta endèmica de les Balears orientals o Gimnèsies: Mallorca, on és una espècie comuna, Menorca i Cabrera, on és bastant més rara. A Algaida és comuna però localitzada als indrets on hi ha penya-segats, és a dir a tota la serralada de Cura i Galdent.

Usos tradicionals

No en coneixem cap, si bé pot ser una bona planta ornamental per usar en rocalles.

Fa 368 anys

L'any 1638 Espanya estava en guerra amb França i va arribar a Mallorca un estol de 22 galions. Álvaro Campaner al Cronicón Mayoricense parla de "soldados españoles alojados en la ciudad y algunos pueblos". Es veu que entre aquests pobles hi hagué Algaida ja que es pagaren a Miquel Mulet "5 ll. 14 s. son per un mes han estat los soldados ala posada de Aubenya y per los perjuis". Una altra despesa és per Margalida, muller de Miquel Seguí, "per haver feta bugade als llensols dels soldats y aver remendades marfegues y llensols". Aquesta estada dels soldat va sortir cara perquè hi hagué brega entre aquests i els algaidins. No sabem detalls d'aquesta batussa però degué ser greu ja que vengueren al poble Miquel Llaneras, escrivà de criminal, Rafel Cardell, lloctinent de procurador fiscal, amb lo magnífic Sr. Bartomeu Marí, jutge de la Règia Cort, amb companyia de molts ministres "per reber Informatio Fiscal per la renya se seguí entre los habitants de dita vila y soldats"; es pagaren 43 lliures per la visita a més de 8 ll. 11 s. pel procés criminal "contra particulars de la vila y los soldados que estan alojats". Entre els que foren empresonats figuren Miquel Munar i Miquel Martorell, tots dos picapedrers. També es va haver de comprar una espasa "que ab lo roido que se tingue ab los soldados la prengueren a un soldat y no es trobada". Segons Campaner, el virrei Cardona exigia 1500 homes de lleva i com que li foren negats "empezó a atropellar por su propia autoridad a las gentes, apoderándose de los hombres para formar la leva". Potser la brega fos per aquest motiu.

L'Ajuntament tenia a càrrec seu l'ermita de sant Honorat des que l'havien deixada els ermitans; per això es pagaren aquest any "a Climent Juan donat de Sant honorat 13 ll. per tantes lindone la villa y 20 s. p despeses a bestretes per la casa de Sant Honorat". Aquesta fou una despesa que els jurats tengueren molts d'anys per pagar un donat o capellà encarregat d'aquella casa i per al manteniment. També se celebrava cada any la festa del sant i un dels jurats, Antoni Thomàs, havia bestret 5 ll. 12 s. "perlo refresch de St Honorat".

Pere Mulet

Una aventura espacial japonesa

Fa bastants mesos, segur que vàreu veure per les notícies i els diaris que uns investigadors de la NASA feren xocar una nau anomenada *Deep Impact* contra un asteroide per tal d'estudiar-lo "des de dins". Aquesta fou una de les primeres missions espacials destinades únicament a l'estudi d'una roca d'aquestes que van perdudes per l'Univers.

El fet que aquesta missió fos un èxit, potser fou l'impulsor que altres agències espacials veiessin la possibilitat d'estudiar també altres asteroides, a part d'investigar com sempre els planetes. Tot plegat era una bona idea i, per això, l'agència espacial japonesa va construir una joia anomenada *Hayabusa*, destinada a viatjar fins a l'asteroide *Itokawa*; una roca de mig quilòmetre de llargada.

El que no s'esperaven els japonesos era tot el calvari que varen haver de patir per dur a terme la missió. Creieu que aconseguiren arribar a l'asteroide? Doncs seguiu llegint per saber-ho...

En un indret tan fred i apartat de la Terra com ho estava la nau japonesa, les coses no podien ser mai fàcils. Estam parlant de 300 milions de quilòmetres lluny! Els propulsors de la nau l'havien duita fins als voltants de l'asteroide, on havia d'aterrar, mentre aquest es mantenia en moviment constant, fent voltes per l'espai.

Les seves càmeres observaven aquella roca amb forma de patata gegant de 500 metres de diàmetre, que girava davant d'ella; i fins i tot podia veure la seva pròpia ombra, és a dir, l'ombra projectada per la nau sobre aquella superfície desconeguda (vegeu la imatge).

En aquell desert d'espai buit i interplanetari,

es repetia l'experiència viscuda durant un matí d'octubre de 1492, quan els ulls de temeraris exploradors europeus contemplaven per primera vegada una terra nova, la qual acabà dient-se Amèrica. Doncs, aquesta vegada parlem d'una terra de mig quilòmetre perduda en l'espai i on els ulls que la contempen no eren europeus, sinó japonesos, però el més important de tot és que les coses per allà no anaven bé.

Hayabusa és una sonda espacial de l'Agència Espacial Japonesa (JAXA), que es va llançar el 9 de maig del 2003. La seva missió consistia a arribar fins a l'asteroide *Itokawa*, aterrar-hi, agafar mostres de la seva superfície i tornar amb elles cap a la Terra on serien estudiades. Era la primera vegada que s'intentava un fet similar!

Els problemes aparegueren ja durant el viatge d'anada a l'asteroide, quan dos dels tres giroscopis encarregats de l'orientació de la nau varen deixar de funcionar. Així i tot, no era la primera vegada que passava en una nau d'aquestes, i la solució fou anar "jugant" amb el giroscopi que els quedava i amb els motors propulsors, cosa que feia anar de bòlit els japonesos, a més que disminuïa considerablement el combustible, però permetia continuar amb la missió.

En arribar devora l'asteroide, la nau havia d'amollar-li un petit robot, que havia de caure a la seva superfície. Aquest, anomenat *Minerva*, era un cilindre de 591 grams de pes, ple de petits aparells que havien d'analitzar una llarga llista de coses, cobert de minúsculs panells solars que li donaven l'energia i amb unes tres càmeres estereoscòpiques, que permetrien oferir una imatge tridimensional

de les zones per on avancés el robotet. Aquest, estava destinat a veure i “tocar” com era la superfície de l’asteroide, per tal de saber si la seva terra aguantaria el pes de la nau que esperava més amunt.

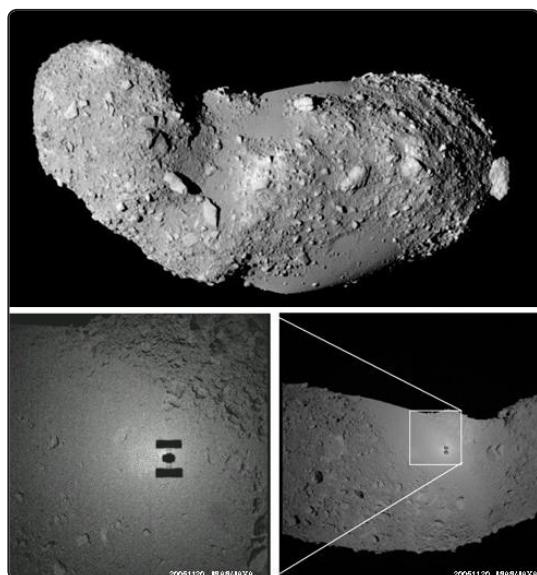
Aquesta part de la missió, que sembla tan interessant, va quedar en res... ja que hi va haver un problema amb la gran distància que hi havia entre la Terra i l’asteroide amb la nau. Les ordres de ràdio viatgen a la velocitat de la llum i, per tant, havien d’esperar 16 minuts perquè la nau rebés alguna informació i actuàs. Doncs, mentre s’enviava l’ordre d’amollar el robot i passaven els primers minuts que durava el recorregut de la informació, l’ordenador de la nau ja donava l’ordre d’avortar la missió pensant que xocaria amb l’asteroide. Aleshores ja havia encès el propulsor que l’allunyava i, en completar-se els 16 minuts, va rebre l’ordre que havia de llançar el petit robot. La nau va complir l’ordre, però com que ara no estava ni orientada ni al lloc indicat, va llançar el robotet sense apuntar a l’asteroide, on encara

deu viatjar cap a l’espai profund.

En un altre intent, i després d’elegir la zona d’aterratge, es va donar l’ordre a la nau per descendir, però l’ordenador que té aquesta, no va tornar interpretar correctament les dades que els sensors li enviaven sobre on estava de lluny l’asteroide. Aquest ordenador, pensant que la nau tornaria a xocar, va avortar altre cop l’intent d’aterrar encenent automàticament un propulsor per allunyar la nau i dur-la a una zona segura.

Després que els pobres japonesos corregissin aquestes errades informàtiques, es van fer altres accions destinades a simular l’aterratge, fins al moment de la veritat. Aleshores, es va perdre el contacte amb la nau. Al principi, es va pensar que havia xocat amb l’asteroide, i molta raó tengueren, ja que va rebotar dues vegades contra el terra, i va quedar de costat sobre un dels panells solars, encara que sense sofrir gaires danys. La recollida de mostres no es va fer i, després d’hores d’espera, es va recuperar el control de la nau, permetent que s’enlairés de l’asteroide.

Així i tot, els japonesos no perderen l’esperança, i feren un últim intent, en el qual aconseguiren agafar les mostres de terra i ordenaren a la nau que tornés a la Terra. Aquesta arribarà a mitjans 2007, però fins que no s’obri la càpsula de mostres, no sabrem del cert si aquesta missió, que ha servit de lliçó per a molts, ha tingut èxit...

A dalt: Imatge de l’asteroide Itokawa mentre la nau s’hi acostava.

A baix: La zona on la nau Hayabusa projecta la seva ombra, amb una ampliació al costat.

Antònia Pou Puigserver *Serrana*

És per a nosaltres un plaer fer les entrevistes a totes aquestes persones, que ja sabeu que són triades per l'entrevistat o entrevistada anterior, però que, per ara, tots i totes han triat gent del poble i que fa feina per al poble, contribuint a tasques socials i religioses. Aquest és el cas també de l'entrevistada d'avui: n'Antònia Serrana.

1. Presentació.

Som n'Antònia Pou Puigserver *de can Serrano*. Mon pare era en Joan Pou Oliver, *Serrano* i ma mare na Margalida Puigserver Montblanc, *de sa Xigala*. Tenc una germana, na Margalida, i estic casada amb en Tomeu Tomàs Obrador, *de can Dides des forn des Sitjar*. Hem tengut tres fills: En Miquel, en Joan (germà bessó d'en Miquel, que morí a pocs dies de néixer) i na Francisca i tenim quatre néts: en Marc Albert, en Tomeu, n'Antònia Paula i en Tomeu. En Zoilo és el gendre i na Jero, la nora.

2. Infància.

Vaig tenir una infància molt feliç, jugàvem tot el temps que podíem: quatre cantons, bolles, estampetes, piso,... eren els nostres jocs. Sempre vaig anar a escola a ca les monges. La que record més és sor Antònia, pel gust que tenia en les labors, la qual cosa sempre m'ha agradat molt. (Ens ha mostrat molta feina feta seva: uns brodat i randes que mereixen els millors

qualificatius. Ca seva gairebé sembla una casa-exposició i hem passat molt de gust de veure la perfecció d'aquests brodat).

3. Joventut.

Divertidíssima, crec que pelàvem totes les ametlles del poble. En temps de disfresses, amb la pandilla, ens disfressàvem i quan anàvem al ram, ja ho componíem amb les amigues per poder quedar a ciutat dos dies a casa d'algun familiar o amics dels nostres pares per poder freqüentar més la fira del ram... Com aprofitàvem aquests dos dies! Que ens ho passàvem de bé!

4. Feines o ocupacions.

Tot el que he fet durant la meua vida ha estat cuidar de ca nostra, dels meus fills, de les persones majors de la meua família i, a hores d'ara, dels quatre néts que tenim i em sent molt satisfeta.

5. Invent o avançament més important per a la humanitat.

Pens que la televisió.

6. Invent o avançament més important per a vós.

No sé quin he de destacar, sempre he viscut molt bé amb el que he tengut. Abans amb menys comoditats ja em sentia bé i molt millor ara, amb tants avanços que ens fan la vida més còmoda.

7. Persona o personatge que sigui més positiu.

Per a mi el Papa Joan Pau I que, com sabem, només va viure un mes.

8. Persona o personatge que admireu.

Totes aquelles persones que ajuden a millorar la vida dels més desfavorits.

9. El fet passat durant la vostra vida que considereu més important per a la humanitat.

El dia que per primera vegada l'home va arribar a la lluna, quina expectació que va crear!

10. El fet més important dins la vostra vida.

Formar una família.

11. Amb el temps, una cosa en què hagueu millorat.

Amb el benestar que gaudim, i que duri.

12. Amb el temps una cosa en què hagueu empitjorat.

Què us he de contestar, em sent bé i a gust.

13. Per qui posaríeu la mà al foc?

Pels meus fills i per en Tomeu, el meu home.

14. Amb qui no aniríeu fins al cantó?

Amb les persones que fan mal als altres.

15. Què faríeu si fóssiu quaranta anys més jove?

Faria el mateix que he fet; com us he dit, em sent satisfeta de com he viscut.

16. Un defecte.

Els meus diuen que som molt caparruda.

17. Una virtut.

Crec, potser, que ningú mai m'ha molestat a ca meva. M'agrada tenir les portes obertes i estar envoltada de gent.

18. Una il·lusió.

Voldria viure fins als cent anys amb salut com ara i sobretot donant 'guerra'.

19. Una queixa.

Ja no hi sent bé i per a mi és una queixa.

20. Una cosa que no féreu i us hauria agradat fer.

Aprendre de ballar, tant ball mallorquí com de saló, m'agradaria molt saber-ne.

21. Una cosa que heu fet i us estimaríeu més no haver fet.

Haver fet catequesi fa pocs anys. Segur que us estranyarà que us contesti així, però és que quan era joveneta sempre vaig ser catequista: era els diumenges horabaixa, venien a l'església tots els nins i nines del poble, hi havia ordre i serietat... i ara, quin desgavell! Els al·lots ni m'escoltaven, la veritat és que no em vaig sentir a gust.

22. Un racó d'Algaida:

a) que us agradi:

el carrer dels Cavallers i la placeta del Sitjar.

b) que no us agradi:

el que menys, el carrer de la Tanqueta.

23. Acabau la frase: A Algaida es construeix...

...molt.

24. Un algaidí que hagueu conegut que tenguí la vostra admiració.

En Gabriel Janer Manila.

25. Un algaidí històric que considereu important.

N'hi ha uns quants, però no sé quin destacaria.

26. Triau una cançó.

Qualsevol d'en Manolo Escobar, que m'agrada molt.

27. Triau un programa de televisió.

Ana y los 7, em divertia molt aquesta sèrie. M'agradaria que la repetissin.

28. Triau un esport.

Futbol. I a més ara, amb els futbolistes que tenim a ca nostra, cada gol que marquen és una festa.

29. Contau-nos l'afició al punt mallorquí.

Com us he comentat anteriorment, l'afició em ve de quan anava a ca les monges i és una d'aquestes coses que no he deixat de fer durant tota la meua vida. Em relaxa i hi pas gust. Sempre que tenc una estoneta, ja estic amb el tambor o el ganxet amb les mans.

30. Com arreglaríeu el problema del trànsit a Algaida.

Que no circulassin els cotxes pel centre del po-

ble. Trob que hi ha carrers que haurien de ser només per a vianants.

31. Contau el tema de la 'capellera de la Pau'.

Cuidar, organitzar i netejar l'ermita de la Pau. Na Maria i na Francisca *de can Joia* eren les 'capelleres' i, abans de morir, ens deixaren amb l'herència, juntament amb na Margalida *Viconà* i na Margalida *de sa Xigala*. Per a nosaltres tres va ser una enorme satisfacció, unida a un gran compromís. Amb els homes i dones voluntaris, entre tot, feim que la nostra estimada ermita es mantengui neta i cuidada com es mereix.

32. Lloc on posaríeu la parada de l'autobús.

Al mateix lloc on es troba ara.

33. Si heu sentit l'expressió 'perdre la xaveta' què vol dir?

Que perden el cap, que no duu una vida equilibrada.

34. Si poguéssiu fer un únic miracle què faríeu?

Demanaria que s'arreglàs l'església del nostre poble.

35. Què us hauria agradat que us haguéssim demanat?

Per totes aquelles feines anònimes que pertanyen a la nostra parròquia. Amb tants anys, he vist tanta gent ajudant... fent cortines, banderes, estovalles, randes, els domassos i ornaments que veim en dies de festa i que han estat fet i són cuidats per dones del nostre poble i que mereixen tota la nostra gratitud. És vera el que va dir el nostre rector, Don Jaume: 'es veu que la gent d'Algaida estima la seva església'.

36. Voleu afegir qualche cosa?

He passat gust d'estar amb vosaltres, ja sabeu que som xerradora i m'agrada estar amb gent.

37. A qui us agradaria que féssim aquestes preguntes el mes que ve?

A n'Antònia *Masset*.

Margalida Fornereta
Miquel Molleta

AGENDA CULTURAL i ESPORTIVA

ALGAIDA, PRIMAVERA-ESTIU, 2006

MAIG

• 1 DILLUNS

17.00 H. **Projecció de la pel·lícula infantil *Ice age. La edad de hielo* (2002) del director Chris Wedge.** Organitzat pel Casal dels Joves d'Algaida. A l'auditori del Casal Pere Capellà.

• 4 DIJOUS

18.00 H. **Concert Pedagògic Avui música! *El mestissatge en la música cubana*.** A càrrec de **Quintet Urfé**. Un recorregut per la música cubana i les seves influències. Acte organitzat i patrocinat per la Fundació "La Caixa". Obert a tothom. A l'auditori del casal Pere Capellà.

• 5 DIVENDRES

21.00 H. **Conferència UOM: *La vegetació de les Illes Balears: els sistemes dunars*.** A càrrec de Llorenç Gil Vives, professor del Departament de Biologia de la UIB. A l'auditori del casal Pere Capellà.

• 7 DIUMENGE

18.30 H. **MAIG DE MÚSICA: Concert de Duets a la carta** a càrrec dels clarinetistes P. Siquier Pons i G. Oliver Garau. Cicle de concerts organitzat per la Banda de Música d'Algaida. A l'església de Castelltix. (Programes a part).

• 8 DILLUNS

20.00 H. **Berenar presentació del Programa *Activem Es Pla i iniciatives LEADER*.** A l'auditori del Casal Pere Capellà. Hi estau tots convidats!

• 12 DIVENDRES

21.00 H. **Conferència UOM: *Dieta mediterrània i salut*.** A càrrec de Joan Ribot Riutort, professor del Departament de Biologia Fonamental i Ciències de la Salut de la UIB. A l'auditori del casal Pere Capellà.

• 13 DISSABTE

22.00 H. **Teatre.** Representació de l'obra *Àngel*, escrita i interpretada per Lluís Colom. Actuació organitzada i patrocinada per la delegació d'Algaida de l'Obra Cultural Balear dins dels actes de la Festa del Llibre 2006. A l'auditori del casal Pere Capellà.

• 14 DIUMENGE

18.30 H. **MAIG DE MÚSICA: Concert d'*Es-Lap! Sax Quartet* (J. Garcia, J. Ginard, J. Bonet i A. Collinge).** A l'auditori del casal Pere Capellà. (Programes a part).

A partir de les 19.00 H. **Venda de llibres en català a càrrec de la delegació d'Algaida de l'Obra Cultural Balear i venda de llibres editats per l'Ajuntament.** Dins dels actes de la Festa del Llibre 2006. A Sa Plaça.

• 18 DIJOUS

18.00 H. **Els contes de na Catalina Contacontes.** Narració d'històries d'una manera ben màgica per a tots els infants. Organitzat per la Biblioteca Municipal amb el patrocini de la Xarxa de Biblioteques del Consell de Mallorca dins dels actes de la Festa del Llibre. A l'auditori del casal Pere Capellà.

• 19 DIVENDRES

21.00 H. **Conferència UOM: *Canvis en els sentits*.** A càrrec de Julia Gallo Estrada, professora del Departament d'Infermeria i Fisioteràpia, i Arturo Soriano Cameno, enginyer tècnic industrial, expert en Ergonomia. A l'auditori del casal Pere Capellà.

• 20 DISSABTE

18.00 H. **VIII Festival Internacional de Teatre de Teresetes.** Representació de l'obra *El traje nuevo del Emperador* a càrrec de la companyia Gus Marionetas (Navarra). Acte organitzat i patrocinat per l'Ajuntament d'Algaida. A l'auditori del casal Pere Capellà.

22.00 H. **Presentació del llibre *Turisme i política. L'empresariat hotelier de Mallorca*** de Joan Amer i Fernández, a càrrec de l'historiador Antoni Trobat Alemany. Organitzada per la delegació d'Algaida de l'Obra Cultural Balear dins dels actes de la Festa del Llibre 2006. A l'auditori del casal Pere Capellà.

• 21 DIUMENGE

19.00 H. **MAIG DE MÚSICA: Concert de bombardí i piano** a càrrec de J. Burguera (bombardí) i I. Jagla (piano). A l'auditori del casal Pere Capellà. (Programes a part).

• 26 DIVENDRES

21.00 H. **Conferència UOM: *El teatre popular dels cinquanta-seixanta*.** A càrrec de Maria Magdalena Alomar Vanrell, professora del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la UIB. A l'auditori del casal Pere Capellà.

• 28 DIUMENGE

18.00 H. **MAIG DE MÚSICA: Concert de la BANDA DE MÚSICA D'ALGAIDA.** A l'església. (Programes a part).

• 31 DIMECRES

19.30 H. **Xerrada *Ex-fumat dels mals fums*** a càrrec de Jerònia Miralles i Maria Antònia Mulet. Acte organitzat pel Casal dels Joves d'Algaida i emmarcat dins la setmana sense fum. Al Casal dels Joves.

Futbol

S'ha girat la truita, i de quina manera! La segona volta del C.E. Algaida ha estat nefasta, tan sols s'han guanyat 2 partits i se n'han empatat un parell més. Aquests mals resultats per ara no han fet que l'equip hagi baixat molts llocs a la taula classificatòria, però sí que ha fet que s'hagi compactat la part baixa de la taula, ja que els altres equips han anat guanyant els seus partits. L'equip d'en Tomeu Fullana està situat a la vuitena posició gràcies al marge de punts sumats en la primera volta, per contrapartida, a falta de 5 jornades per acabar el campionat, l'equip d'Es Porrassar està a 6 punts dels descens i, vista la inèrcia dels darrers resultats, els últims partits han acabat en resultats escandalosos en contra del nostre equip. Es preveu un final de lliga ple de nirvis amb dos partits claus, un que ens enfrontarà al Ses Salines, darrer classificat, que ha de visitar el nostre camp. I l'altre, davant el Pilares, també al Porrassar. És incompreensible aquesta metamorfosi que ha sofert l'Algaida aquests darrers mesos. S'ha passat d'un equip ple d'il·lusió i aguerrit a un equip apàtic i molt desmotivats. Vàrem comentar fa un temps que també era un equip molt il·lusionant pels aficionats, ja que es podien veure molts de jugadors algaidins a l'equip titular. Ara aquests mateixos, són els que han perdut aquesta força que demostraren la primera volta.

Podríem afirmar que és el mal endèmic del futbol algaidí. I el futur vinent no és massa esperançador, ja que l'equip juvenil presenta aquestes mateixes mancances, falta d'il·lusió, compromís, valentia etc. A més d'una certa manca d'educació, ja que la seva temporada s'ha caracteritzat

per una sèrie d'incidents extra esportius força greus que han embrutat el nom d'Algaida pels diferents camps de Mallorca. En definitiva, tots els missatges positius de la primera part de la temporada s'han capgirat, amb un present i sobretot un futur molt gris.

Aquest mal acabar dels dos equips més representatius del futbol algaidí no ha de llevar mèrits a la bona feina duta per la junta directiva, que en diferents iniciatives esportives i extra esportives han lluitat i lluiten per seguir endavant el projecte iniciat ara farà un any.

Volei

El Valldemossa-Algaida ha guanyat el campionat de Balears juvenil de volei femení, aquesta victòria donava dret a disputar el campionat d'Espanya. Finalment aconseguiren la tercera posició final, en aquesta competició. Destacarem la feina de na Xisca Pocoví al capdavant d'aquesta plantilla de joves jugadores.

Tennis

Dia 15 d'abril tingué lloc a les instal·lacions municipals d'Es Porrassar, el segon torneig de tennis, modalitat tie-break, anomenat "Torneig de La Pau". L'èxit de participació fou excepcional i el nivell de joc millora any rere any. També es disputà el primer torneig infantil.

Escacs

S'ha disputat la lliga d'escacs per equips amb tres representants del Club d'Escacs Algaida. L'equip de preferent ha fet una bona temporada, ja que ha aconseguit la 6a posició, que li permet continuar dins la màxima categoria dels escacs de l'illa. Es mereix destacar l'empat (3-3) contra l'equip campió, Mallorca Isolami, un conjunt molt potent que sols va cedir l'empat contra els algaidins i va guanyar la resta d'encontres. Dins aquest partit cal ressenyar dues victòries molt sonades dels nostres representants. La de Sebastià Monserrat, a la campiona d'Espanya Mònica Calzetta, i sobretot la de Toni Ripoll, contra l'excampió d'Espanya, Sergio Extremera.

L'equip B, de segona categoria, ha tingut una magnífica actuació, ha cedit tan sols un empat i guanyat la resta de partits, però una discutible i polèmica sanció d'1,5 punts ha impedit un ascens de categoria que s'havia aconseguit davant els taulers.

L'equip C ha complert amb l'expedient, els resultats han estat magrets, com era d'esperar, però el seu objectiu és anar formant joves jugadors de cara al futur.

El club algaidí va participar al campionat escolar amb tres equips. Al torneig comarcal es classificaren 1r, 3r i 6é. El primer equip va disputar la fase final i va aconseguir el sub-campionat de Mallorca.

Jaume Toledo

Jaume Toledo Ploma d'or del Canonge

Jaume Joan Bonnin "Toledo" ha estat guardonat amb la Ploma d'Or del Canonge per l'Associació cultural Canonge de Santa Cirga, per l'esforç, la il·lusion, la perseverança i l'amor immens a la glosa improvisada. Segons aquesta entitat, la glosa d'en Jaume és punyent, elaborada, incisiva i incorpora rimes i paraules noves al mon del glosat. La seva afició li ve de ben jove, el seu pare, Pere, ja era glosador. L'any 1972 va participar per primera vegada al Certamen Literari de Castellitx. Ha estat guardonat amb cinc Roses d'Or al llarg de les diferents edicions. Ha guanyat concursos de gloses a Calonge, Sóller, Binissalem, Artà, a més del certamen poètic Verge de Consolació de Sant Joan o a l'organitzat pel diari Última Hora.

Biel Sastre

Avui pertoca referir-me als manaments religiosos, però sols des de l'aspecte jurídic, de les lleis, que en diuen positives: civils i penals, i també a algunes situacions d'aquesta mena amb ells relacionats.

Els manaments religiosos, des de fa segles o milers d'anys, tenen i continuen tenint una gran efectivitat i transcendència, per afectar el més profund de les persones o l'ànima dels creients.

No obstant tot això, que és important, com se sap, també és cert que des de fa molt d'anys, però menys de dos segles a Espanya, en tots els països occidentals, catòlics o protestants, els manaments religiosos, referents a la fe i als dogmes, no són ja jurídicament un deure jurídic, o sigui, no són una obligació de llei positiva. Les autoritats ni els tribunals civils o penals no poden imposar la seva acceptació o sancionar la no admissió. La fe, com avui tothom admet, no es pot imposar per violència o intimidació, sinó que s'ha d'acceptar voluntàriament sense coaccions. Això sense perjudici d'observar el degut respecte a la religió, creences i el seu culte segons l'ordre públic establert per la llei. A part que cada confessió internament pugui sancionar els seus membres, segons les seves regles, amb excomunion, expulsions, suspensions, etc. en els casos greus que es determinin.

Però, fins a mitjans del segle XIX es castigava els heretges, apòstates, com encara es recorda o ens diu la història. Els tribunals eclesiàstics de la Inquisició castigaven aquests actes contra la fe i després les condemnes, per delegació, eren executades per les autoritats

civils. Així va succeir a tot Europa durant bastants segles tant als països catòlics com després igualment als protestants.

L'última víctima inquisitorial a Espanya imposada per un Tribunal de fe, fou un mestre: Ripoll i Pla, que exercia a Rufassa (València). Pareix que era una persona bastant popular. Fou acusat de no dur els infants de la seva escola a missa. Detingut per la Junta de fe de València, va ser tancat a la presó i passats dos anys va ser penjat, l'any 1826. No fa encara, per tant, dos segles.

Després d'alguns intents l'any 1813 i 1820, entre d'altres a Espanya, la Inquisició fou suprimida al 15 de juliol de 1834, amb temps de la Reina Governadora Maria Cristina, mare de la Reina Isabel II, Regent durant la minoria d'edat d'aquesta.

Era una institució d'origen medieval. La Inquisició fou instituïda l'any 1183 per Luci III i reestructurada l'any 1231 per Gregori IX, a la qual va encomanar per delegació permanent algunes funcions, en lloc dels bisbes respectius. El seu objecte era inquirir i castigar les heretgies i apostasies, especialment davant les massives dels càtars, albigesos, valdesos, etc. Els que eren condemnats podien acabar a la foguera si no es retractaven o es desdeien públicament de l'heretgia o apostasia.

Més tard, també foren perseguits per la Inquisició els jueus, si ja bategats apostataven de la nova fe o conservaven les pràctiques antigues de la seva anterior religió. També es perseguiren després altres conductes com la usura, l'adulteri, l'homosexualitat, la bruixeria, etc. Tot això es pot

explicar per la mentalitat i els costums propis d'aquella època, però no es pot justificar. El fi no justifica els mitjans indicats.

Suprimida la Inquisició, si bé ja no es podien imposar càstigs cruentos, presó i d'altres, als heretges ni amenaçar-los amb ells, alguns defensaven que l'error no pot tenir drets i com que l'heretgia continuava essent un error, per això precisament no es podia reconèixer la llibertat religiosa. Altres, al contrari, defensaven la doctrina que essent la fe un do de Déu i un acte personal, s'ha de rebre sense imposar-se per la força ni per coaccions, per tant, s'havia de declarar la llibertat religiosa, sense perjudici de l'obligació de cercar sempre la veritat religiosa.

Per tot això, el Concili Vaticà II, el dia 7 de desembre del 1965 va considerar que era necessari proclamar-la, fent la Declaració sobre la llibertat religiosa. Subtitulada: El dret de la persona i de les comunitats a la llibertat social i civil en matèria religiosa. I va manifestar: "2.-Aquest Concili Vaticà declara que la persona humana té dret a la llibertat religiosa. Aquesta llibertat consisteix que tots els homes han d'estar immunes de coacció, tant per part de persones particulars com de grups socials i de qualsevol potestat humana, i això de tal manera, que en matèria religiosa ni s'obligui a ningú a obrar contra la seva consciència ni se li impedeixi de conformitat amb ella que actuï en privat i en públic, sol o associat amb altres, dins dels límits deguts." Declara, a més, que el dret a la llibertat religiosa està realment fonamentat en la dignitat mateixa de la persona humana, tal com se la coneix per la paraula revelada de Déu i per la mateixa raó natural. Aquest

dret de la persona humana a la llibertat religiosa ha de ser reconegut en l'ordenament jurídic de la societat, de forma que arribi a convertir-se en un dret civil.

Tots els homes, conforme és la seva dignitat, per ser persones, és a dir dotats de raó i de voluntat lliure i, per tant, enaltits amb una responsabilitat personal, tenen l'obligació moral de cercar la veritat, sobretot la que es refereix a la religió. Estan obligats, així mateix, a adherir-se a la veritat coneguda i a ordenar tota la seva vida segons les exigències de la veritat. Però els homes no poden satisfer aquesta obligació de forma adequada a la seva pròpia naturalesa, si no gaudeixen de llibertat psicològica al mateix temps d'immunitat de coacció externa. Per consegüent, el dret a la llibertat religiosa no es fonamenta en la disposició subjectiva de la persona, sinó en la seva mateixa naturalesa, per això el dret a aquesta immunitat continua en aquells que no compleixen l'obligació de cercar la veritat i d'adherir-se a ella i el seu exercici no pot ser impedit per tal que es guardi el just ordre públic.

Aquesta proclamació de la llibertat religiosa pel Concili, l'any 1965, pens que ha ajudat molt positivament a clarificar la vida social en països de vella tradició cristiana, com el nostre. S'han superat confusions entre desfasades actituds religioses i determinades posicions polítiques, ja deixades endarrere, en caducar el nacionalcatolicisme de l'anterior règim dictatorial, que era una mescla inadmissible de caràcter polític i religiós, amb la finalitat inconfessable d'aprofitar-se o instrumentalitzar la religió.

Una xerradeta amb...

Quin treball feres sobre la segona República?

He fet feina sobre els partits polítics i les eleccions que tengueren lloc a Algaida des de l'any 1931 al 1936. He vist coses d'abans, però bàsicament em vaig centrar en l'època de la II República feta en dues parts. Una part seria la d'estadística sobre les eleccions, on vaig buidar tots els expedients, amb la particularitat del vot femení, i l'altra part serien els partits polítics que participaren a les diferents eleccions.

Quina opinió t'has format d'aquells anys?

Va ser un temps en què es crearen moltes il·lusions col·lectives, on la gent de caire més lliberal creia que era possible fer política, sense que la dominassin els cacics de sempre. Il·lusió perquè les dones per primera vegada podien votar. Ara que, per exemple a Algaida, poca cosa es va poder fer perquè seguien guanyant els mateixos, els mateixos noms, les mateixes famílies,... En els pobles petits era molt difícil capgirar unes situacions que venien de molt enrere. S'ha de tenir en compte la figura de Joan March Verga, que tenia estesa la seva influència per tot Mallorca.

Consideres que va "fracassar" la II República?

Si la II República va fracassar en alguna cosa, és que va voler fer, per ventura, molta via amb els canvis que va proposar. Un exemple pot ser la reforma agrària, que afectava els grans terratinents, els cacics que parlàvem abans, i també els problemes que es crearen amb l'església catòlica. La mateixa proclamació de la República, va venir a partir d'unes eleccions municipals plantejades contra la monarquia i no a través d'un referèndum o d'unes eleccions generals, que li haurien donat segurament més legitimitat democràtica.

I al nostre poble, com estava la situació?

Respecte a Algaida, la veritat és que anteriorment no hi havia massa ambient prorepublicà, sabem de l'existència del Casino republicà. A Algaida mai s'havia presentat cap partit republicà a les eleccions i de dotze regidors que hi havia, només

tres foren després republicans, ja que s'afiliaren una vegada elegits regidors. Després el partit republicà d'esquerres més fort va ser el Radical socialista, que més endavant, a l'any 1935, es reconvertí en Esquerra Republicana. També el PSOE a Algaida el trobam a finals del 35, i a Pina, on hi figura la primera dona afiliada, que va ser na Maria Jordà.

A Algaida també hi hagué enfrontaments entre els republicans d'esquerres i els de dretes, sobretot pels símbols. Per exemple la retirada dels crucifixos de les escoles, o el canvi de nom de la plaça, que per convertir-se en plaça de la República, hi hagué devers dos anys de discussions als plenaries de l'Ajuntament. També s'originà un gran conflicte a nivell local amb la visita d'unes excursionistes de Campos que vengueren amb bicicleta i entraren a l'església amb calçons curts.

Quina anàlisi neutral se'n pot fer d'aquell temps?

Nosaltres estam condicionats per quaranta anys de dictadura que criminalitzaren la II República; però la veritat és que durant aquella època es feren les primeres eleccions més o manco democràtiques a l'Estat espanyol, perquè abans, amb el torn de partits liberals-conservadors, tot estava venut i manipulat. Un altre concepte que duu a confusió, fins i tot avui, és que si un es declara republicà, tot d'una el defineixen com a d'esquerres, ateu, nacionalista, etc., oblidant que en aquells moments hi havia republicans de dretes, com els partidaris dels republicans radicals d'en Lerroux, per exemple.

Com creus que s'ha commemorat aquest 75è aniversari republicà?

S'han fet coses, no moltes; jo fins i tot no esperava que es fes tant. S'ha de tenir en compte que estam ara en una monarquia i els interessa no fer-ne massa recordatori, perquè deuen pensar que si torna a sorgir l'esperit republicà, ells ho passaran malament. Sobre aquest tema l'altre dia, ho discutíem amb l'historiador Sebastià Serra, a veure què ha passat amb els partits republicans d'aquell

Tomeu Ballester Salas de cas Quitxero

temps i que ara en democràcia no han tornat a sortir, i tots, tret d'Esquerra Republicana, s'han oblidat de reivindicar el seu republicanisme. Per ventura la forta repressió que patiren durant la guerra civil i el franquisme en pot ser la causa fonamental; o l'actitud del Rei el 23F, que al meu parer s'ha mitificat en excés, han pogut desactivar el nou republicanisme. Jo, en aquests moments i després d'haver-ho estudiat molt, em puc declarar republicà, però voldria cercar uns antecedents més propers, que no puc trobar i he de retrocedir fins al temps de la República.

Per als familiars dels represaliats, pot ser tabú parlar de la República?

Jo crec que sí, perquè la ferida va ser molt grossa i en el llibre d'en Rafel Antich Xeremec, sobre la repressió dels republicans algaidins, això es veu ben clar; ell no va poder explicar tot quant sabia, ni molts dels familiars, és evident, que no li contaren tot, perquè igual que hi ha familiars vius dels represaliats, també n'hi ha dels executors. Per ventura passarà una generació més i ja es podrà contar, però s'hauran perdut les fonts de primera mà, ja s'hauran mort tots els testimonis.

Per què creus que hi va haver tanta repressió?

Al principi de l'aixecament militar, la repressió va ser molt limitada, però tot es va precipitar amb el desembarcament dels republicans a Porto Cristo, i la por a una derrota dels revoltats va activar tota la repressió damunt els esquerrens. Una de les coses que sempre havia sentit contar era que molts dels que mataren, era per problemes de deutes o enemistats personals; en algun cas sí que hi va haver doble motiu, però la gran majoria era per haver militat en partits republicans d'esquerres.

L'altre dia vaig anar a una conferència, on es va dir que el moviment obrer reivindicatiu que va tenir lloc al llarg de la II República, va aconseguir unes bones millores salarials i uns drets que feren minvar en gran part els guanys que l'empresariat havia tengut fins llavors, gràcies a la mà d'obra barata. Per això la patronal va ser

tan favorable als militars quan s'aixecaren contra la República.

El paper d'en Pere Capellà, creus que està sobredimensionat?

No, jo crec que amb el que he anat coneixent, va tenir la seva importància. Per ventura el començament de la II República, el va agafar molt jove, per una banda hem de considerar la seva tasca com a creador literari, que va ser molt notable, i, per l'altra, com a polític republicà era conegut a tot Mallorca, perquè havia fet mítings a molts de llocs i com a orador, era una persona molt preparada que sabia engrescar la gent. A Algaida mateix, encara que els darrers temps de la República vivia a Catalunya fent de mestre, és ell que s'encarrega de desfer el partit Republicà Radical (n'he vist el document), per crear la delegació local d'Esquerra Republicana.

Faràs qualche treball relacionat amb aquell temps?

Ara estic fent el doctorat i el projecte d'investigació i la tesi doctoral la faré sobre la política durant la II República. No serà només sobre temàtica d'Algaida, sinó que l'hauré d'ampliar sobre el que passà a tot el Pla de Mallorca. Em vull centrar també en el tema del vot femení, sobretot per desmuntar una teoria molt estesa entre els historiadors d'aquell temps que diuen que el vot femení va afavorir els partits de dretes. Ara hauré de buidar tots els llistats dels expedients d'eleccions d'aquests pobles i els registres dels partits que es troben al Govern Civil de Palma, els mateixos que serviren en aquell temps per represaliar els republicans.

Ara he fet el CAP (certificat d'aptitud pedagògica), un invent per poder fer classes als instituts, que em permetrà poder treballar directament amb el que he estudiat fins ara i el mes de juny acabaré el doctorat.

Aquest el resum d'una llarga conversa que mantinguérem un dissabte horabaixa a ca els seus pares, del carrer Anselm Turmeda. Tomeu, moltes gràcies per la teva amabilitat i molta sort i salut per al futur.

Miquel Sastre Fiolet

Tomeu Ballester Salas *de cas Quitxero*

El 14 d'abril passat es va commemorar el 75è aniversari de la proclamació de la II República. Per aquest motiu, mantinguérem aquesta xerradeta amb en Tomeu Quitxero, ja que sabíem que havia fet qualche treball relacionat amb els esdeveniments que tengueren lloc entre els anys 1931-1936, i que a algunes zones no acabaren fins al 1939, amb el govern republicà a l'exili. Amb en Tomeu parlàrem de tot quant segueix i molt més.

Nom, malnom i edat que tens?

Som en Tomeu Ballester Salas, em diuen de Cas Quitxero i tenc 35 anys, perquè vaig néixer dia 5 de març de 1971.

Quins records tens de quan eres més petit?

De quan anava a les Escoles d'Algaida amb els mestres Biel Vicó i sobretot en Joan Montserrat, que va ser el que vaig tractar més.

Sembla que en aquest sentit, el temps no hagi passat perquè aquests mestres encara hi són, i del canvi a l'institut de Lluçmajor tampoc, perquè encara ara els al·lots van, com anàvem nosaltres, amb autocar cap allà per estudiar la secundària.

Per què et decantares pels estudis d'Història?

Jo en principi volia estudiar INEF (Educació Física), però en aquell temps s'havia de fer a Barcelona o Madrid, era molt difícil, amb un examen previ i hi entrava molt poca gent. Per això em vaig decidir per una carrera que es pogués fer aquí i va ser una decisió molt personal, perquè realment els professors que vaig tenir d'Història a l'institut eren molt dolents, sobretot un que ni record el nom. Però sempre m'havia agradat estudiar els temes històrics d'aquí, coses que ens toquen de més a prop. Ho vaig començar el 1991, però com que el servei militar, que llavors era obligatori, em va fer perdre prop de dos anys i que llavors també corria amb bicicleta, tot em va empènyer a deixar els estudis aparcats, quan ja duia tres cursos..., i ara fa un parell d'anys, quan em vaig casar, vaig aprofitar per continuar la carrera; fent tres o quatre assignatures per curs, m'han permès acabar la carrera el curs passat.

Mentrestant quina feina fas?

Estic treballant a una empresa de seguretat, fent feina de vigilant a la Banca March, cosa que m'ha permès alternar la feina amb els estudis a la UIB; he pogut llegir molt, que sempre m'ha agradat, investigar, etc...

